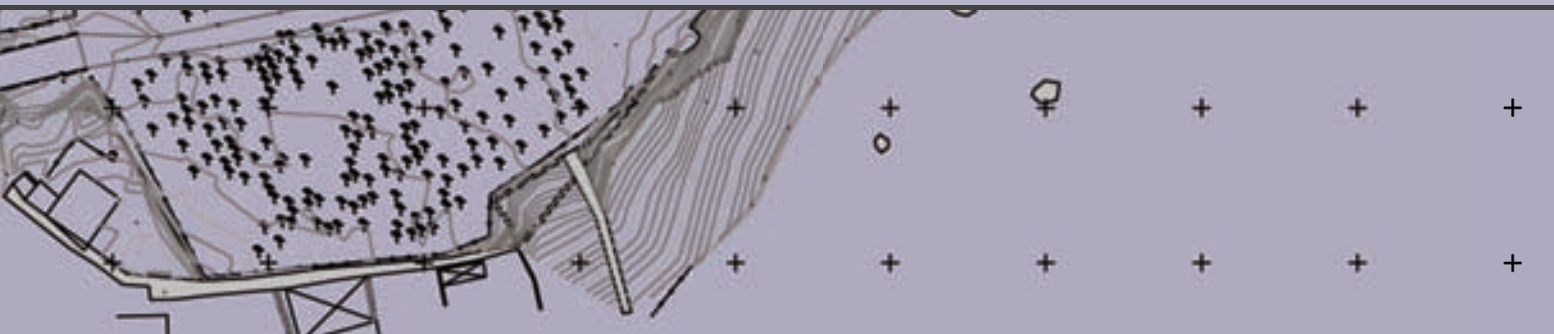

Αναστήλωση ανατολικού τμήματος κάστρου Ανδρούσας

Restoration of the eastern section of the Androusa castle

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ - ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

© MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS - EPHORATE OF ANTIQUITIES OF MESSENIA

Η ανέγερση του κάστρου της Ανδρούσας τοποθετείται γύρω στα μέσα του 13ου αιώνα και αποδίδεται, σύμφωνα με το Χρονικόν του Μορέως, στον φημισμένο Φράγκο ηγεμόνα Γουλιέλμο Βιλλεαρδουίνο. Σε έγγραφα της περιόδου του Πριγκιπάτου της Αχαΐας (1205-1428) η Ανδρούσα μνημονεύεται ως έδρα του καπιτάνου της Καστελανίας της Καλαμάτας. Στα τέλη του 14ου αιώνα το κάστρο αποτελεί τη μεσσηνιακή έδρα της μισθοφορικής Εταιρείας των Ναβαρραίων.

Αριστερά: Αεροφωτογραφία του κάστρου
Κάτω: Άποψη του κάστρου από βόρεια πριν από τις εργασίες

According to the Chronicle of Morea, the castle of Androusa was constructed by the renowned Frankish ruler Guillaume de Villehardouin approximately in the middle of the thirteenth century. Documents which date from the period of the Principality of Achaia (1205-1428) mention Androusa as the seat of the military commander of the castell any of Kalamata. By the end of the fourteenth century the castle serves as a stronghold of the Navarrese Company in Messenia.

Left: Aerial view of the castle
Below: View of the castle from the north before the restoration

Το 1417 περιήλθε για μερικές δεκαετίες στους Δεσπότες του Μυστρά και στη συνέχεια, όπως και η υπόλοιπη Πελοπόννησος, στους Οθωμανούς. Στη διάρκεια των κατοπιών αιώνων, η Ανδρούσα, έδρα επισκοπής, αναδεικνύεται σε σημαντικό διοικητικό κέντρο της τουρκοκρατούμενης Μεσσηνίας, ενώ υπήρξε έδρα διοικητικής περιφέρειας (territorio) και κατά τη Β' Ενετοκρατία (1685-1715). Η οχύρωσή της, ωστόσο, θα απολέσει σταδιακά την αμυντική της σπουδαιότητα και ήδη από τις αρχές του 18ου αιώνα βρίσκεται σε ερειπιώδη κατάσταση. Το τείχος, από το οποίο σήμερα διατηρείται μικρό μόνο μέρος, έχει τραπεζιόσχημη κάτοψη και ακολουθεί σε γενικές γραμμές τη διαμόρφωση του εδάφους. Σε καλύτερη κατάσταση σώζεται η βόρεια και η ανατολική του πλευρά, διαρθρωμένες με τυφλά αψιδώματα, επί των οποίων εδραζόταν ο περίδρομος του κάστρου. Τα τόξα τους είναι οξυκόρυφα και ορισμένα από αυτά κοσμούνται με περίτεχνο κεραμοπλαστικό διάκοσμο στα εξωράχια τους. Τα τείχη ενισχύονται σε τακτά διαστήματα με πύργους διαφόρων σχημάτων.

From 1417 Androusa remained under the control of the Despots of Mistra for a few decades. Afterwards it was conquered by the Ottomans, following the fate of the rest of Peloponnese. During the next centuries, Androusa, becomes a bishopric and emerges as an important administrative center of the Ottoman-held Messenia. It was also the seat of an administrative district (territorio) during the second period of Venetian rule (1685-1715). Its fortification, however, gradually loses its defensive significance. Consequently from the beginning of the eighteenth century the castle lies in ruins. The ground plan of the curtain wall, only a small part of which survives today, is trapezoidal and generally follows the contours of the terrain. Its northern and eastern sections are better preserved. On these sections there is a series of blind arcades which support the rampart-walk of the castle. The arches of those arcades are pointed, and some of them are embellished with elaborate decorative brickwork in their extradoses. The walls are reinforced at regular intervals with towers of various shapes.

Αεροφωτογραφία του κάστρου από τα βορειοανατολικά μετά τις εργασίες αποκατάστασης
Aerial view of the castle from the northeast after the restoration

Ο περίδρομος του ανατολικού (επάνω) και του βόρειου τείχους (κάτω) πριν, κατά τη διάρκεια, και μετά τις εργασίες αποκατάστασης
The rampart-walk of the eastern (above) and the northern (below) sections of the castle before, during, and after the restoration

Ο ογκώδης πύργος που υψώνεται στη νοτιοανατολική γωνία πιθανότατα λειτουργούσε ως ακροπύργιο (donjon/keep), ενώ συνιστά την αρχαιότερη οχυρωματική κατασκευή του φρουρίου. Τα τείχη και οι υπόλοιποι πύργοι προστέθηκαν σε μεταγενέστερη χρονική περίοδο. Μεγάλο τμήμα της ανατολικής πλευράς ανήκει πιθανώς σε μια φάση του 14ου αιώνα, ενώ το βόρειο τείχος με τους πύργους που το ενισχύουν φαίνεται ότι ξανακτίστηκε κατά τον 15ο αιώνα, προκειμένου να προσαρμοστεί στις ανάγκες της νέας αμυντικής τεχνολογίας των πυροβόλων όπλων, όπως υποδεικνύουν οι μικρές κανονιοθυρίδες στον βορειοανατολικό, τον βόρειο και τον βορειοδυτικό πύργο. Το έργο «Αναστήλωση και αποκατάσταση ανατολικού τμήματος τειχών κάστρου Ανδρούσας», προϋπολογισμού 550.000,00 ευρώ, υλοποιήθηκε με αυτεπιστασία από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας. Ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2012 και ολοκληρώθηκε τον Οκτώβριο του 2015.

The massive tower rising on the southeastern corner probably served as a keep (donjon) and it is the earliest defensive building of the castle. The walls and the remaining towers were added at a later phase. A large section of the eastern side probably dates back to the fourteenth-century, while the northern curtain wall and its towers seem to have been rebuilt during the fifteenth century. This reconstruction took place in order to reinforce the castle with the innovative defensive techniques of that era that included gunpowder artillery, as is indicated by the existence of small cannon embrasures in the northeast, north and northwest towers. The project "Restoration of the eastern section of Androusa castle walls", with a total budget of 550,000€, was implemented by the Ephorate of Antiquities of Messenia via direct labor. It commenced on April 2012 and was brought to completion on October 2015.

Επάνω: Εσωτερική άποψη της πρώτης στάθμης του νοτιοανατολικού πύργου
Above: The first floor of the southeastern tower during and after the restoration

Στο πλαίσιο του έργου πραγματοποιήθηκαν ανασκαφές για την αποκάλυψη των τειχών και των πύργων, στερεωτικές επεμβάσεις, λιθοσυμπληρώσεις και ανακτήσεις κατεστραμμένων τμημάτων της τοιχοποιίας, εφαρμογή ενεμάτων και αρμολογημάτων. Επιπλέον πραγματοποιήθηκαν εργασίες στεγανοποίησης στα τείχη και στους πύργους, ανακατασκευάστηκε τμήμα του πεσμένου νότιου τείχους και κτίστηκαν αναλημματικοί τοίχοι για τη συγκράτηση των πρανών. Τέλος, αποκαταστάθηκαν τα δάπεδα, η δεξαμενή και η εσωτερική κλίμακα του μεγάλου νοτιοανατολικού πύργου, ενώ για την καλύτερη προστασία του, τοποθετήθηκε μεταλλικό στέγαστρο με επικάλυψη από πολυκαρβονικά φύλλα.

The restoration project included excavations for the uncovering of the curtain walls and towers, reconstruction of ruined sections of masonry, grout injections and pointing. Furthermore the walls and the towers underwent waterproofing treatment and retaining walls were built. Additionally in the northeast tower the floors, the cistern, and the interior staircase were restored. Finally, a metal shelter covered with polycarbonate sheets was installed on the tower to ensure its protection.

Εσωτερική άποψη των τειχών και του βορειοανατολικού πύργου
Inner view of the walls and the northeastern tower

Η δεξαμενή στη δεύτερη στάθμη του νοτιοανατολικού πύργου
The cistern at the second floor of the southeastern tower

Συντελεστές του έργου Contributors to the project

Διεύθυνση έργου – εποπτεία – συντονισμός: Project direction – supervision – coordination:
Ευαγγελία Μηλίτση- Κεχαγιά (Δρ. Αρχαιολόγος, Evangelia Millitsi - Kehaya (Dr. Archaeologist,
Διευθύντρια Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας) Director of the Ephorate of Antiquities of Messenia)

Εκπόνηση μελέτης: Project study:
Βασίλης Κουμανταρόπουλος (Αρχιτέκτων Μηχανικός), Vassilis Koumantaropoulos (Architect-Engineer)
Νείλος Πιτσινός (Αρχιτέκτων Μηχανικός) Neilos Pitsinos (Architect-Engineer)

Ομάδα επίβλεψης: Supervisory team:
Μιχάλης Κάππας (Δρ. Αρχαιολόγος) Michalis Kappas (Dr. Archaeologist)
Κωνσταντίνος Ηλιόπουλος (Πολιτικός Μηχανικός) Konstantinos Heliopoulos (Civil-Engineer)
Σίσσυ Αγγελοπούλου (Αρχιτέκτων Μηχανικός) Sissy Angelopoulou (Architect-Engineer)
Παναγιώτης Βρυώνης (Αρχαιολόγος) Panagiotis Vryonis (Archaeologist)

Εργατοτεχνικό προσωπικό: Technical Personnel:
Δημήτρης Διακουμέας, Αθανάσιος Τσάκωνας, Dimitrios Diakoumeas, Athanasios Tsakonas,
Αθανάσιος Τσερώνης, Σταύρος Λυρέντζος, Athanasios Tseronis, Stavros Lyrentzos,
Κωνσταντίνος Μαλαπάνης, Κυριάκος Λυμπερόπουλος, Konstantinos Malapanis, Kyriakos Lympferopoulos,
Γεώργιος Χατζόπουλος, Ηλίας Παπαδημητρόπουλος, Georgios Chatzopoulos, Helias Papadimitropoulos,
Δημήτρης Παναγόπουλος, Θεόδωρος Τσερπές, Dimitrios Panagopoulos, Theodoros Tserpes,
Γεώργιος Μαρκάκης, Αλέξανδρος Τσάμης, Georgios Markakis, Alexandros Tsamis,
Αναστασία Ξυδού, Ιωάννης Νικολόπουλος, Anastasia Xydu, Ioannis Nikolopoulos,
Μαριάννα Βουτσινά, Πέτρος Καλαντζής, Marianna Voutsina, Petros Kalantzis,
Βασίλειος Γεωργιτσόπουλος Vasileios Georgitsopoulos

Σχεδιαστές: Draughtswomen:
Μαρίνα Γεωργούντζου, Marina Georgountzou
Παναγιώτα Πολυχρονοπούλου Panagiota Polychronopoulou

Υπόλογος: Public account:
Μιχάλης Κάππας (Δρ. Αρχαιολόγος) Michalis Kappas (Dr. Archaeologist)

Διοικητική – Διαχειριστική υποστήριξη: Administrative - Managment support:
Αγγελική Γεωργακοπούλου Angeliki Georgakopoulou
Δήμητρα Νηφάκου Dimitra Nifakou
Σοφία Δροσινού Sofia Drosinou
Αλεξάνδρα Μάρκου Alexandra Markou

Κείμενο – σχεδιασμός φυλλαδίου: Text – design of booklet:
Ευαγγελία Μηλίτση- Κεχαγιά (Δρ. Αρχαιολόγος) Evangelia Millitsi-Kechagia (Dr. Archaeologist)
Μιχάλης Κάππας (Δρ. Αρχαιολόγος) Michalis Kappas (Dr. Archaeologist)
Σίσσυ Αγγελοπούλου (Αρχιτέκτων Μηχανικός) Sissi Angelopoulou (Architect-Engineer)
Παναγιώτης Βρυώνης (Αρχαιολόγος) Panagiotis Vryonis (Archaeologist)

Φωτογραφίες – σχέδια: Photos – drawings:
Αρχείο Εφορείας Αρχαιοτήτων Μεσσηνίας Ephorate of Antiquities of Messenia Archive

Γραφιστική επεξεργασία: Art direction:
Σίσσυ Αγγελοπούλου (Αρχιτέκτων Μηχανικός) Sissy Angelopoulou (Architect-Engineer)

Παραγωγή: Production:
Horizon IKE Εκδόσεις Horizon IKE Publications

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ
ΜΕΘΩΝΗΣ 10 & ΚΑΝΑΡΗ
24100 ΚΑΛΑΜΑΤΑ
Τ.: 2721 0 22534, 2721 0 26770
Fax: 2721 0 21372
E-mail: efames@culture.gr

© MINISTRY OF CULTURE AND SPORTS
EPHORATE OF ANTIQUITIES OF MESSENIA
METHONIS 10 & KANARI
GR - 24100 KALAMATA
Tel.: + 30 2721 0 22534, + 30 2721 0 26770
Fax: + 30 2721 0 21372
E-mail: efames@culture.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επιχειρησιακό
Πρόγραμμα 2007-2013
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Co-financed by Greece and the European Union